

Przezskórna angioplastyka niezabezpieczonego pnia głównego lewej tętnicy wieńcowej u chorego z wybitnie upośledzoną funkcją skurczową lewej komory

Paweł Buszman¹, Aleksander Żurkowski¹, Iwona Banasiewicz-Szkróbka¹, Ewa Peszek-Przybyła¹, Kinga Gościńska-Bis², Marcin Dębiński¹, Maria Trusz-Gluza³

¹Oddział Ostkich Zespołów Wieńcowych, Śląska Akademia Medyczna, Katowice

²Klinika Elektrokardiologii, Śląska Akademia Medyczna, Katowice

³Klinika Kardiologii, Śląska Akademia Medyczna, Katowice

Kardiol Pol 2006; 64: 1018-1020

Istotne zwężenie niezabezpieczonego pomostem pnia lewej tętnicy wieńcowej (LTW) stanowi nadal podstawowe wskazanie do leczenia chirurgicznego, jednakże w przypadku chorych z wysokim ryzykiem przeprowadzenia operacji pomostowania aortalno-wieńcowego (CABG) zabieg przezskórnej angioplastyki wieńcowej (PCI) może być jedyną rozsądną opcją terapeutyczną.

Do niedawna metody przezskórnej rewaskularyzacji pnia głównego stosowano niechętnie, co związane było z poważnymi konsekwencjami ewentualnej restenozy w tej lokalizacji. Wprowadzenie do użytku klinicznego stentów pokrytych substancjami antyproliferacyjnymi (DES) istotnie zmniejszyło ryzyko nawrotu zwężenia w obrębie implantowanych stentów, co pozwoliło znacznie rozszerzyć wskazania do zabiegów PCI.

Opis przypadku

Mężczyzna w wieku 75 lat został przekazany na nasz oddział z powodu objawów niestabilnej dławicy piersiowej. Wywiad chorego obejmował wieloletnią chorobę niedokrwienną serca (ChNS), przebyty przed 2 laty rozległy zawał serca ściany przedniej oraz wybitnie upośledzoną funkcję skurczową lewej komory (EF 15–20%).

Na oddziale referującym chorego z powodu nawrotowych częstoskurczów komorowych oraz epizodu migotania komór implantowano automatyczny kardiowerter-defibrylator (ICD). Pomimo otrzymywanej tam optymalnej terapii farmakologicznej (karwedilol, perindopril, amiodaron, NTG, ASA, klopidogrel, enoksaparyna) u chorego występowały typowe spoczynkowe bóle stenokardialne. W wykonanym wówczas EKG spoczynkowym stwierdzono rytm zatokowy miarowy oraz

cechy pełnego bloku lewej odnogi pęczka Hisa (LBBB). W związku z wywiadem obejmującym wieloletnią ChNS oraz nawracającymi dolegliwościami wieńcowymi podjęto decyzję o wykonaniu diagnostyki inwazyjnej układu krążenia. Koronarografia ujawniła zwężenie dystalnego odcinka pnia LTW obejmujące ujście tętnicy okalającej (Cx) oraz istotne zwężenie medialnego odcinka tętnicy przedniej zstępującej (LAD) (Rycina 1.). W prawej tętnicy wieńcowej nie wykazano istotnych zmian zwężających. Konsultujący kardiochirurg, ze względu na bardzo wysokie ryzyko zabiegu CABG (EuroSCORE 9 p.), wykluczył leczenie chirurgiczne.

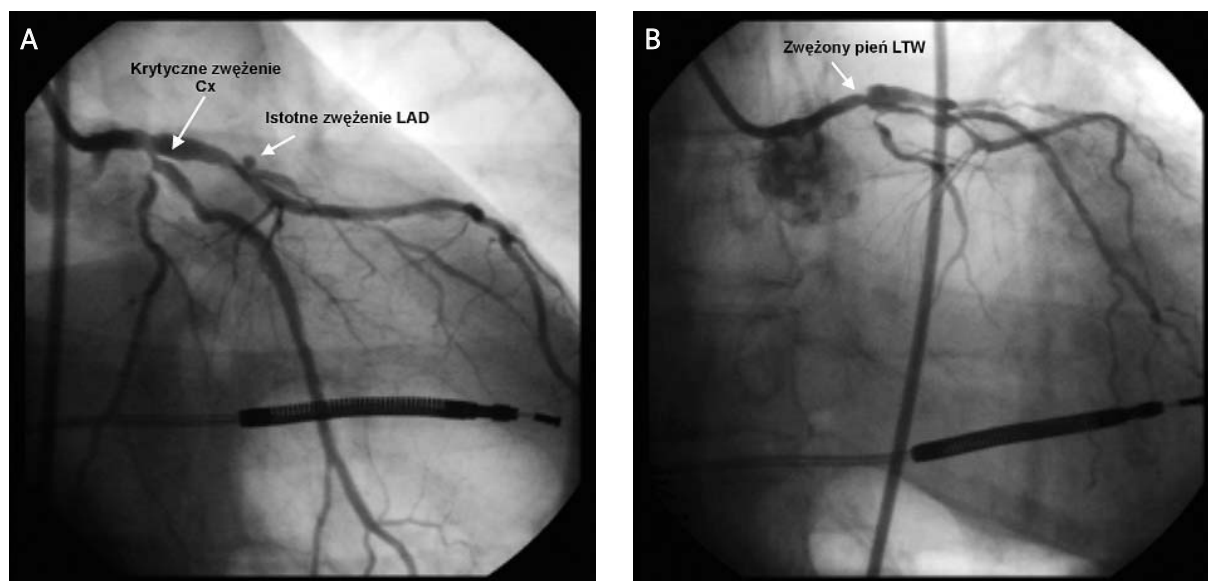
W związku z tym podjęliśmy decyzję o wykonaniu zabiegu PCI. Ze względu na istotne upośledzenie funkcji skurczowej lewej komory oraz planowany zabieg na niezabezpieczonym pniu LTW w pierwszym etapie zastosowano mechaniczne wspomaganie krążenia w postaci kontrapulsacji wewnątrzortralnej (IABP). Pozwoliło to na stabilizację stanu pacjenta oraz zmniejszyło ryzyko nadmiernego spadku ciśnienia podczas czasowej okluzji pnia LTW w trakcie zabiegu PCI. Następnie, po zabezpieczeniu LAD, Cx oraz gałęzi tępego brzegu (OM) prowadnicami BMW (Guidant TM), wykonano predylatację krytycznej zmiany w Cx oraz implantowano stent Taxus 2,5 x 16 mm do początkowego odcinka Cx i OM. W wąskiej, krytycznie przewężonej kontynuacyjnej gałęzi Cx wykonano plastykę balonową. W kolejnym etapie wszczepiono stent Express 3,0 x 16 mm do medialnego odcinka LAD oraz Taxus 3,5 x 16 mm do pnia LTW i proksymalnego odcinka LAD. Postdylatacja LM/LAD/Cx metodą *kissing* pozwoliła na pełną optymalizację końcowego wyniku zabiegu (Rycina 2.). Po zabiegu angioplastyki chory został przekazany na oddział intensywnej opieki kardiologicznej. W 3. dobie hospitalizacji po nie-

---

Adres do korespondencji:

dr hab. n. med. Paweł Buszman, Oddział Ostkich Zespołów Wieńcowych, ul. Ziołowa 47, 40-652 Katowice, tel./faks: +48 32 252 72 12, e-mail: pbuszman@ka.onet.pl

Praca wpłynęła: 08.05.2006. Zaakceptowana do druku: 18.05.2006.

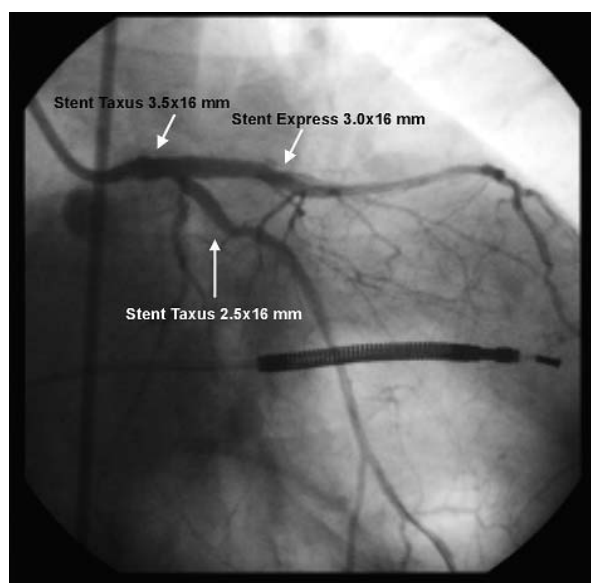
Rycina 1. Angiogram wyjściowy. Istotne zwężenie dystalnego pnia LTW, krytyczne zwężenia Cx: ostium – 90%, początkowy odcinek gałęzi kontynuacyjnej Cx – 99%

powikłanym zabiegu PCI, w stanie poprawy klinicznej chory został wypisany do domu.

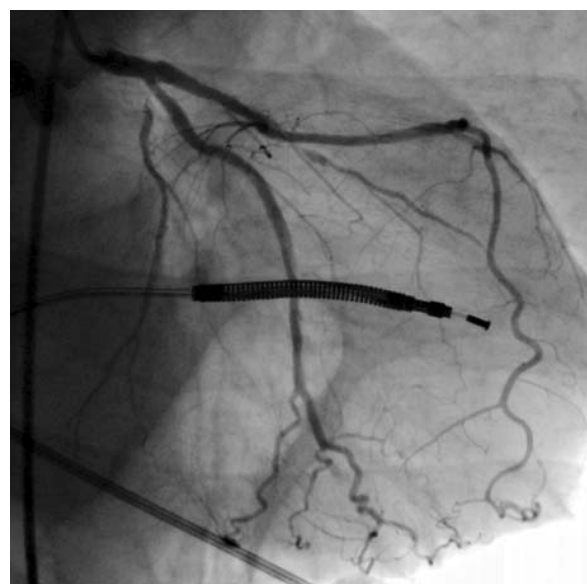
Po upływie ok. 2 lat od opisywanego zabiegu chory został ponownie przekazany na nasz oddział z powodu licznych wyładowań implantowanego ICD oraz okresowego nasilenia się objawów niewydolności krążenia. Ponowna kontrolna koronarografia ujawniła bardzo dobry odległy efekt poprzedniego zabiegu PCI (Rycina 3.) oraz zmianę *de novo* w dystalnym odcinku RCA. W związku z tym wykonano skuteczny zabieg PTCA, implantując stent 3,0 x 12 mm Chopin w miejscu zwężenia. Jednocześnie wykonano cew-

nikowanie prawego serca, które nie ujawniło cech nadciśnienia płucnego (ciśnienie w pniu płucnym 19/8 (13) mmHg, ciśnienie zaklinowania – PCW 12/10 (12) mmHg). Pomiary rzutu serca metodą Ficka i termodylucji wykazały mierne upośledzenie wydolności hemodynamicznej serca ($CO=3,6-3,9$ l/min).

Nie ujawniliśmy niestety poprawy funkcji skurczowej lewej komory (EF 15–20%, ESD 60 mm, EDD 50 mm), jednakże ze względu na obecną istotną asynchronię między- i śródkomorową chorego wstępnie zakwalifikowano do terapii resynchronizującej. Wykonane 24-godz. badanie EKG

Rycina 2. Bezpośredni wynik zabiegu PTCA

Rycina 3. Wynik kontrolnej koronarografii po 23 mies. od zabiegu PTCA

metodą Holtera wykazało występowanie krótkotrwałych epizodów napadu migotania przedsionków, które wobec współistnienia LBBB w przypadku szybkiej akcji komór mogły być błędnie odczytywane przez ICD jako napady częstoskurczu komorowego. W związku z tym chorego zakwalifikowano do wymiany dotychczas implantowanego ICD na ICD z funkcją resynchronizującą (*cardiac resynchronisation therapy with defibrillator*, CRT-D), co powinno poprawić wydolność fizyczną chorego. Zastosowanie elektrody przedsionkowej zapobiegnie natomiast nieadekwatnym

wyładowaniom ICD dzięki lepszej detekcji epizodów napadów migotania przedsionków.

Wnioski

1. Angioplastyka wieńcowa może być skuteczną metodą rewaskularyzacji w przypadku chorych o wysokim ryzyku leczenia chirurgicznego z istotną chorobą pnia LTW.
2. Zastosowanie stentów typu DES pozwala na wykonanie zabiegów wielonaczyniowej PCI z niewielkim ryzykiem restenozy.

Kometaż redakcyjny

prof. dr hab. n. med. Robert J. Gil

Klinika Kardiologii Inwazyjnej, Centralny Szpital Kliniczny MSWiA, Warszawa

Mamy coraz mniej wątpliwości co do zabiegów na proksymalnym i środkowym odcinku LMS, zwłaszcza z użyciem stentów uwalniających leki antyproliferacyjne (DES). Wydaje się wręcz, że decyzje stosownych komisji, przygotowujących tzw. zalecenia dla kardiologów interwencyjnych, są trochę opóźnione. Największe kontrowersje wzbudza tzw. dystalny LMS, zwłaszcza w przypadku włączenia w zwężenie ujścia jednego lub obu odgałęzień (tzw. bifurkacja). W takich przypadkach najłatwiej zdecydować o przekazaniu takiego chorego na leczenie kardiochirurgiczne. Wiadomo przecież nie od dziś, że obecnie nie ma idealnego stentu przeznaczonego do bifurkacji LMS, a duża liczba sposobów postępowania w takich sytuacjach (choćby liczne metody stentowania: *crush*-, *T*-, *V*- czy *Coulotte stenting*) świadczy o braku tego jednego, najlepszego. Jednak w wielu przypadkach także kardiochirurg poddaje się, bardzo nisko oceniając szanse chorego na przeżycie CABG. Wówczas mamy do wyboru dwie opcje: zachowawczą (z nadzieją, że po ostrej fazie kardiochirurg zdecyduje się jednak na zabieg) oraz przeszskórną z wykorzystaniem metod kardiologii interwencyjnej. Mogą jednak podjąć się jej jedynie ośrodki z dużym doświadczeniem. W omawianym przypadku zostało to zrobione we wzorcowy sposób. Po pierwsze – wykorzystano kontrapulsację wewnątrzaoortalną (wskazaną we wszystkich przypadkach PCI na LMS u chorych z obniżoną FW i z chorobą prawą tętnicą wieńcową), po drugie – zabezpieczenie obu bocznic przewodnikami angioplastycznymi, a po trzecie – etapowe

stentowanie kolejnych zwężeń z końcowym *kissingiem* rozwidlenia LMS. Jak wynika z doświadczeń badaczy francuskich (gł. T. Lefevre'a), to bardzo ważny element zabiegu, pozwalający na optymalną dystrybucję blaszki miażdżycowej, a przez to ograniczający odsetek restenozy. Kontrolna angiografia wykonana po prawie 2 latach świadczy o poprawnym przeprowadzeniu zabiegu.

Na zakończenie dwie uwagi. Po pierwsze, należy pamiętać o konieczności kontroli angiograficznej wyniku zabiegu na LMS po 2–6 mies. Niestety, asymptomatyczna restenoza występuje dość często, a – jak uczy doświadczenie – nawet użycie stentów typu DES nie chroni przed efektami nagłego upośledzenia przepływu krwi w LMS. Po drugie, przypadek ten doskonale pokazuje, jak dzisiaj możemy przedłużyć życie chorym, wykorzystując urządzenia do tzw. elektroterapii przewlekłej. Warunkiem jest dobra współpraca kardiologów interwencyjnych z elektrofizjologami klinicznymi. Analiza przebiegu choroby u omawianego chorego jednoznacznie pokazuje, że skuteczny zabieg pierwszej angioplastyki niejako wygłuszył tzw. substrat arytmii komorowej. Jednak wystarczyło pojawienie się nowego zwężenia i problem zaburzeń rytmu powrócił. I co by nie mówić o wyborze typu ICD, to jest wielce prawdopodobne, że urządzenie to wydłużyło życie tego chorego. Wreszcie jeszcze jedna uwaga: otóż pamiętać należy, że w obrazie klinicznym ChNS występują nie tylko typowe objawy dusznicowe, ale także ich równoważniki, do których można zaliczyć nasilenie się zaburzeń rytmu serca oraz objawów niewydolności serca (zwłaszcza u chorych z obniżoną FW). I one powinny być powodem do wykonania kontrolnej koronarografii u takich chorych.